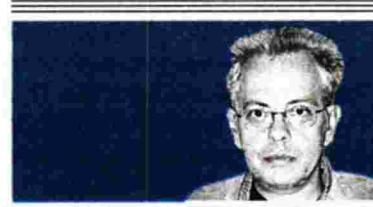

Το κινηματικό συμβόλαιο

**Ανδρέας
Πανταζόπουλος**

Ας ξεκινήσουμε από την έκπληξη που δοκίμασαν πολλοί Ευρωπαίοι, αλλά και ορισμένοι στην Ελλάδα, φιλικά προσκείμενοι προς την Αριστερά, όταν άκουσαν την είδηση για τη νέα συγκυβέρνηση μεταξύ ΣΥΡΙΖΑ και ΑΝΕΛ. Ειδικά οι πρώτοι δεν ανέμεναν μια τέτοια πολιτική εξέλιξη, αφού αυτού του τύπου οι υπερβάσεις στα δυτικά πολιτικά συστήματα είναι ανύπαρκτες. Πού ακούστηκε συμμαχία – και μάλιστα κυβερνητική – μεταξύ ριζοσπαστικής Αριστεράς και ενός σχηματισμού που φέρει πολλά από τα χαρακτηριστικά κόμματος της ριζοσπαστικής Δεξιάς; Μόνο στον περονισμό και σε ανάλογα ριζοσπαστικά αντιπολιτικά κινήματα συνυπήρξαν ο δεξιός με τον αριστερό εθνικισμό. Άλλα και όταν συμβαίνουν «υπερβάσεις» μεταξύ Δεξιάς και Αριστεράς στον ευρωπαϊκό χώρο, αυτές είναι προϊόν διαπραγματεύσεων και ρητών, δημόσιων προγραμματικών συμφωνιών. Είναι όντως παράδοξο. Την ίδια σπιγμή που στην Ελλάδα λίγο-πολύ όλοι συμφωνούν ότι απουσίαζε η κουλτούρα του διαλόγου και των συμβιβασμών, δύο τόσο διαφορετικοί σχηματισμοί, σαν έτοιμοι από καιρό, συμβιβάστηκαν. Και μάλιστα – και αυτό είναι ακόμη πιο εντυπωσιακό – χωρίς να προκύψει κανένα

ιδιαίτερο πρόβλημα στο εσωτερικό των συμβαλλομένων, χωρίς καν να χρειαστεί οι αντίστοιχες κομματικές ελίτ να πείσουν μέλη και στελέχη των κομμάτων τους για την «αναγκαιότητα» ή και το «συγκυριακό» αυτής της αριστεροδεξιάς συγκατοίκησης.

Η μόνη ίσως εύλογη «απάντηση» που θα μπορούσε να δοθεί σε αυτό το ερώτημα, νομιμοποιητική του μεγάλου συμβιβασμού των «άκρων», κυρίως από την πλευρά της ριζοσπαστικής Αριστεράς, είναι ότι πρόκειται για διπλή κίνηση: αφενός ανταποκρίνεται στην ανάγκη εξεύρεσης κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας, αφετέρου, στο πεδίο της «τακτικής», ενσωματώνει και συνεπώς ελέγχει μια πολύ πιθανή κινηματική αντιμνημονιακή αντιπολίτευση από τους ΑΝΕΛ στην περίπτωση που αυτοί έμεναν εκτός κυβέρνησης. Ανεξάρτητα από τη βασιμότητα τέτοιων ισχυρισμών, αυτοί δεν απαντούν στο επί της ουσίας ερώτημα: Πώς κατέστησαν συμβατά σε επίπεδο κυβερνητικής διαχείρισης δύο αντίθετα μεταξύ τους ριζοσπαστικά πολιτικά σχέδια;

Το προνομιακό όχημα της σύγκλισης δεν είναι άλλο από τον αντιμνημονιακό εθνικολαϊκισμό. Τον εθνικολαϊκισμό ως ιδεολογία που μετά την κινητοποίηση των «Αγανακτισμένων» αποτελεί την κυρίαρχη ιδεο-

ιογία στην Ελλάδα. Η κυβερνητική πυγκατοίκηση είναι προϊόν μιας εκ των προτέρων «ιδεολογικής» σύγκλιτης για το εθνικο-λαϊκό συμφέρον του συνοπτικά αντικατοπρίζεται με έναργεια ακόμη και στη χρήση αντίσποιχων υποδειγμάτων: το ΕΑΜ για τους μεν, ο Γοργοπόταμος για τους δε, είναι τα σχήματα της μετωπικής

την παλαιότερη, αυτήν μεταξύ Δεξιάς και αντιδεξιάς. Θα μπορούσε ίσως κάποιος να υποστηρίξει ότι η τελευταία αυτή διαίρεση εν μέρει νεκραναστήθηκε το τελευταίο διάστημα μέσω της δαιμονοποίησης της «Δεξιάς» και της συκοφάντησης του ΠαΣοΚ ως «Κεντροδεξιάς», πράγμα που άφησε ελεύθερο το πεδίο στη

νομιμοποίηση τη ριτορική ΣΥΡΙΖΑ.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο η σημερινή συγκατοίκηση των δύο ριζοσπαστισμών προσφέρει ένα πολύ πιο συμπαγές κυβερνητικό σχήμα από ό,τι το προηγούμενο. Γιατί είναι ένα σχήμα προταγματικής σύγκλισης και ψυχικής εγγύτητας που απορρέει από τον κινηματικό αντιμνημονιακό εθνικολαϊκισμό και όχι ετερόκλητος συνασπισμός δυνάμεων. Και ακριβώς η δυσκολία των ευρωπαίων εταίρων έκειται σε αυτό και όχι στους πράγματι «ακραίους» ΑΝΕΛ. Γιατί «ακραίο» είναι το σύνολο των εθνικο-κυριαρχικών πολιτικών δυνάμεων που συναποτελούν το κυβερνητικό υβρίδιο, όπως «ακραία» είναι και η δεσπόζουσα κοινωνιοκεντρική συναίνεση που απολαμβάνουν και η οποία είναι ευρύτερη του αθροίσματος των εκλογικών τους ποσοστών. Εκτός αιφνίδιων εξελίξεων προερχομένων από μια «άκαρη» ή απυχηματική σύγκρουση με τους εταίρους-δανειστές, οι υπαρκτές διαφορές των δύο κομμάτων της συγκυβέρνησης, και για έναν ορατό χρονικό ορίζοντα, θα υπερπροσδιορίζονται από τη διαχείριση της βασικής πολιτικής διαίρεσης, τη διαχείριση του «αντιμνημονιακού συμβολαίου». Γιατί επάνω σε αυτό χτίστηκαν οι νέες σχέσεις αντιπροσώπευσης και «πολιτικής»

εμπιστοσύνης, σχέσεις που αναίρεσαν στην πράξη τη διαίρεση Αριστεράς / Δεξιάς, δηλαδή την καταγωγική «αριστεροσύνη» ή «δεξιοσύνη» των αντίστοιχων κομμάτων. Ως κινηματικοί, μετωπικοί σχηματισμοί, και τα δύο κόμματα της υβριδικής διακυβέρνησης δεσμεύονται από αυτό το συμβόλαιο, που είναι η ιδρυτική αρχή της ύπαρξής τους, το πρόταγμά τους. Το οποίο μόνο ευρωπαϊκό δεν θα μπορούσε να χαρακτηρισθεί. Μόνο αν και όταν συνειδητοποιήσουν ότι ο κινηματικός αντι-ευρωπαϊσμός τους οδηγεί ευθέως στην αναπτελεσματικότητα των πολιτικών τους, αναπτελεσματικότητα άμεσα συνδεδεμένη με την αναπαραγωγή της κοινωνικής συναίνεσης, ίσως ανακρούσουν πρύμναν. Άλλα τότε θα έχουν να αντιμετωπίσουν τις οδύνες των προκατόχων τους. Επερχονται μέντονα και ίσως πιο επώδυνα. Γιατί τα «κινήματα» μπορεί να ξεθυμαίνουν, τα προτάγματά τους και η διάρρηξη της «εμπιστοσύνης» πολύ δύσκολα όμως ξεχνιούνται. Η αναπτελεσματική κινηματική μεροληψία εκδικείται. Αιφνίδις μάρτυρας και η τύχη του μεταπολιτευτικού «ασυμβίβαστου» ΠαΣοΚ που πολλοί το υποδύονται...

Ο κ. Ανδρέας Πανταζόπουλος είναι επίκουρος καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο ΑΠΘ.

Η κυβερνητική συνεργασία ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ είναι το αποτέλεσμα μιας νέας διαίρεσης, αυτής του Μνημονίου / αντιμνημονίου, που αντικατέστησε την παλαιότερη, αυτήν μεταξύ Δεξιάς και αντιδεξιάς

πολιτικής, με την αντίστοιχη ορολογία, που προσδιάζουν σε κοινούς, πολιτικούς και πολιτισμικούς, κώδικες κατανόησης της κρίσης αλλά και στην αντιμετώπισή της. Η κυβερνητική αποκρυστάλλωση αυτής της συμπόρευσης επομένως δεν πρέπει να εκπλήσσει, αφού είναι το αποτέλεσμα ενός νέου χάσματος, μιας νέας διαίρεσης, αυτής του Μνημονίου / αντιμνημονίου, που αντικατέστησε

ριζοσπαστική Αριστερά να υποδυθεί και να καλύψει τον χώρο μιας λαϊκιστικής αντιδεξιάς παράταξης. Επιχείρηση η αφετηρία της οποίας θα πρέπει να αναζητηθεί στη μοιραία απομάκρυνση της ΔΗΜΑΡ από την τρικομματική κυβέρνηση, αφού «λύτρωσε» αρκετούς αριστερούς και κεντροαριστερούς, οι οποίοι ως τότε έφεραν ως βάρος τη «μνημονιακότητά» τους, και έκτοτε εμμέσως